

7. Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку. Постанова Кабінет Міністрів України від 27.07. – 1995, № 554.
8. Системи управління навколишнім середовищем ДСТУ ISO 14001-97, ДСТУ ISO 14004-97 Настанови щодо здійснення екологічного аудиту ДСТУ ISO 14010-97, ДСТУ ISO 14011-97, ДСТУ ISO 14012-97. – К.; Держстандарт України, 1998.
9. Статистичний зб. "Довкілля України" за 2003 рік/ Держком. статистики України: під загальним керівництвом Ю.М. Остапчука. – К.: Наука, 2004. – 264 с.
10. Схема-прогноз розвитку і розміщення продуктивних сил Автономної Республіки Крим на період до 2015 року/ НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України. – К.: РВПС України НАН України, 2005. – 195 с.
11. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Білявський Г.О. та ін. Екологічне управління: Підручник для студ. екол. спец. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
12. www.blackseagas.com.
13. www.computerworld.com.ua.
14. www.dssu.gov.ua.
15. www.gas.crimea.ua.
16. www.mama-86.org.ua.
17. www.rada.crimea.ua.
18. www.ukrtransgas.naftogaz.com.

УДК 336.221.24

*Аспір. О.М. Шевчук – Львівська державна
фінансова академія*

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Виходячи з актуальних фінансово-економічних проблем, що виникають у процесі розвитку територіальних утворень, визначено пріоритетні напрямки удосконалення методів підтримки малого підприємництва для забезпечення ефективного його функціонування

Ключові слова: фінансовий механізм, соціально-економічний розвиток, кредитні ресурси.

Doctorate O.M. Shevchuk – Lviv state financial academy

The improvement of financial mechanism in the development of private business

Taking into consideration the topical importance of economic problems which arise in the process of enterprise territorial formation the author of the article has determined priority lines for the improvement of methods of supporting private businesses in order to ensure their efficient functioning.

Важливе значення малого підприємництва у розвитку територіальних утворень, а також необхідність його фінансової підтримки заперечити доволі важко. З огляду на стабілізацію економічної ситуації роль малого бізнесу у соціально-економічному розвитку регіонів зростає. При цьому невирішеними залишаються питання щодо способів його оподаткування та можливостей всебічної підтримки, однак, незалежно від цього, нові наукові пошуки сприятимуть вирішенню проблеми, яка стосується формування фінансового механізму розвитку малого бізнесу на регіональному рівні і є не менш важливою. Це передбачатиме організацію роботи необхідних управлінських та виконавчих структур, використання ними ефективних економічних методів його підтримки, а також впровадження інтегрованої системи оброблення інформації для забезпечення ефективного його функціонування.

Однак процес формування такого механізму є доволі проблематичним. На сьогодні одним з основних критеріїв розвитку малого підприємництва у західному регіоні є його банківська підтримка. Важливою при цьому також є гарантія повернення суб'єктами підприємницької діяльності кредитних ресурсів при уникненні використання договорів застави. Крім того, розвиток банківської системи регіону дає змогу значно збільшити кількість об'єктів кредитування для підприємств, що діють у сфері малого бізнесу, а також здійснювати фінансову підтримку їх інноваційних проєктів та програм розвитку, за умови отримання від уповноважених державою органів місцевої влади гарантій стосовно повернення наданих кредитів.

Цей метод підтримки малого бізнесу повинен бути взаємовигідним суб'єктам підприємницької діяльності, банкам і органам місцевої влади, що передбачає певну сплату коштів позичальником за надані гарантії в момент їх надання. Крім того, у разі невиконання кредитних зобов'язань вони можуть також розглядатись як компенсація. На наш погляд, це також створює підстави для формування органами місцевого самоврядування резервного фонду розвитку малого підприємництва у регіоні.

Сформувавши резервний фонд сприяння розвитку малого підприємництва, кошти якого залучатимуться і використовуватимуться за рахунок співпраці з суб'єктами малого бізнесу, органи місцевого самоврядування отримують можливості щодо реалізації необхідних програм для забезпечення його підтримки з врахуванням пріоритетів регіонального розвитку.

Органам місцевого самоврядування також є вигідною співпраця з банківським сектором економіки, оскільки це дає можливість впливу на розподіл кредитних ресурсів, що можна використати для забезпечення стабільного регіонального розвитку. Тісна взаємодія банків з підприємницьким сектором сприяє виникненню нових і вдосконаленню існуючих методів та форм кредитування, а з допомогою залучення комерційних банків створюється можливість формування взаємовигідних контактів між органами місцевого самоврядування та підприємствами і організаціями комунальної форми власності. У цьому випадку значну роль при цьому відіграє стратегія розвитку перспективних галузей економіки регіону та підтримки малого бізнесу.

Зазначимо, що застосування такого механізму неможливе без визначення відповідальності сторін за порушення кредитного договору та умов взаємних договорів. Якщо такий договір укладатиметься між органом місцевого самоврядування та суб'єктами малого бізнесу то це першому дасть змогу реалізувати можливість компенсації майном суми, на яку надаватимуться гарантії.

Якщо такий договір укладатиметься між банком та суб'єктом малого підприємництва, то це, на наш погляд, реалізовує можливість створення дієвого контролю за фінансово-кредитними відносинами, учасниками яких вони є, а зовнішній контроль, у цьому випадку, здійснюється органом місцевого самоврядування.

Вважаємо, що у цих договорах необхідно обумовити взаємну відповідальність цих сторін. Це може бути штраф за несвоєчасне здійснення виплат банком – сплачує банк, або за несвоєчасне повернення частини коштів нада-

ної позики суб'єктом малого бізнесу – сплачує цей суб'єкт. Ефективним буде також, на наш погляд, застосування відповідних штрафів, оскільки у цих угодах використовують гарантії, надані органами місцевого самоврядування, які не передбачають втрати певних економічних вигод за рахунок порушень однією чи іншою сторонами договірних зобов'язань.

Ще одним із можливих, з боку органів місцевого самоврядування, напрямків стимулювання розвитку та сприяння становленню малого підприємництва в регіоні є загальновідомий метод – це надання пільг або тимчасове звільнення від сплати податків та зборів, а також неподаткових платежів що надходять до місцевого бюджету, який може бути вигідним для підприємців тільки у перспективі.

Доцільно також звернути увагу на проблеми взаємодії банківського сектора економіки з підприємницьким сектором на регіональному рівні. Це стосується тих галузей, які потребують першочергових інвестицій і є пріоритетними для розвитку регіону. Фінансовими інструментами вирішення цієї проблеми та реалізації завдань фінансової та бюджетної політики регіону, на наш погляд, можуть стати:

- бюджет розвитку;
- запозичення місцевих бюджетів;
- податкові пільги для окремих суб'єктів малого підприємництва;
- гарантії органів місцевого самоврядування;
- відповідні форми взаємодії місцевих органів влади, фінансово-кредитних установ та суб'єктів малого підприємництва.

Стосовно співпраці між банківським сектором та місцевими органами влади, то це, вважаємо, може бути, по-перше – участь останніх у статутному капіталі банків (оскільки територіальним громадам сіл, селищ, районів у містах, згідно зі ст. 60 Закону України "Про місцеве самоврядування", належить право комунальної власності, зокрема на підприємства, установи та організації, у тому числі банки, а також частку в майні підприємств). Такий підхід поширений, наприклад, у Росії, зокрема у республіках Карелія та Комі.

По-друге, це створення комунальних банків, які були б у змозі здійснювати кредитування малих підприємств комунальної форми власності, відповідно до цільових програм розвитку територій, а також обслуговувати рахунки, відкриті в установах таких банків.

По-третє, участь місцевих органів влади у статутному капіталі бюро кредитних історій.

По-четверте, створення комісії, яка займалася б питанням банківської діяльності у сфері підтримки пріоритетних напрямків розвитку регіону.

Зазначимо, що при наявності такої кількості запропонованих інструментів, які могли б відігравати важливу роль для ефективного функціонування фінансового механізму на практиці, для підтримки розвитку малого підприємництва у Львівському регіоні використовують з усіх перелічених вище тільки бюджет розвитку та послуги з кредитування, які є банківський сектор. А тому дія цих інструментів не узгоджена, вони діють розрізнено і не можуть становити єдиної системи або ж вважатися фінансовим механізмом.

Отже, формування фінансового механізму передбачатиме застосування дієвих методів управління бізнесовими процесами у регіоні з використанням ефективних фінансових важелів та інструментів, а також необхідну фінансову підтримку підприємницької діяльності банківським сектором економіки. Тут виникає необхідність врахування форми власності малих підприємств. Цей процес неможливий також без розробки економічної стратегії регіонального розвитку на основі інформованості усіх структур, які задіяні в організаційній схемі такого процесу.

Тому необхідність створення та розвитку інформаційного середовища при формуванні і розробці фінансового механізму зумовлена зростаючою потребою в оперативній інформації суб'єктів фінансово-кредитних відносин для скорочення процедури отримання кредитних ресурсів і можливості надання гарантій органами місцевого самоврядування.

Література

1. **Державна** програма економічного і соціального розвитку України на 2006 рік (проект). – К.: Наука. – 2005. – 137 с.
 2. **Бейгул С.Б.** Регіональні важелі інвестиційної підтримки малого підприємництва// Економіка і регіони. – 2003, № 1 (1). – С. 36-39.
 3. **Крупка М.І.** Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Львів: Вид. центр Львівського НУ ім. Івана Франка, 2001. – 608.
 4. **Буряк П.Ю.** Підприємництво: фінансове та правове забезпечення: Навч. пос. – Львів: ЛДФЕІ, 2003. – 288 с.
 5. **Гроші, банки та кредит/** За ред. Б.Л. Луціва. – Тернопіль: Карт-бланш, 2000. – С. 149.
-